

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В СОФИЙСКА ОБЛАСТ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Демографска ситуация в Софийска област през 2023 година:

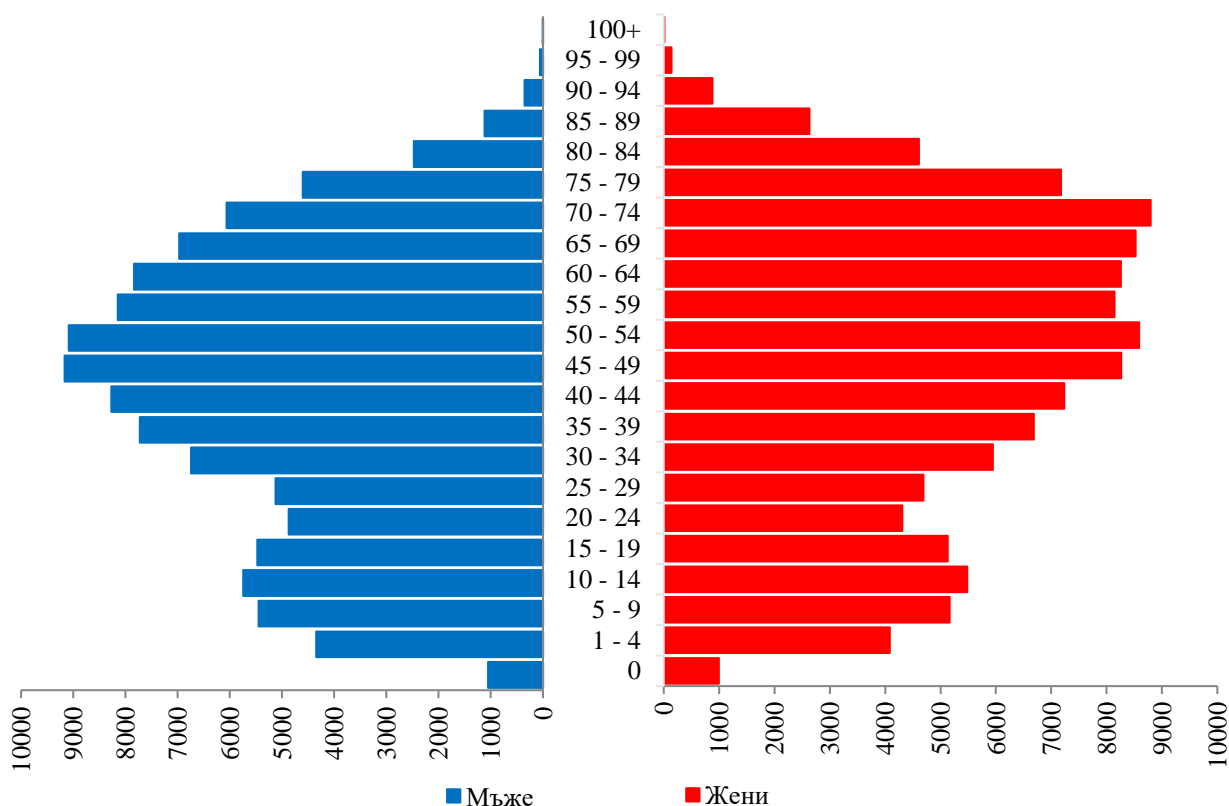
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Увеличава се броят на живородените деца;
- Намалява броят на умрелите лица;
- Намалява броят на сключените граждански бракове и броят на разводите.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2023 г. населението на Софийска област е 226 420 души, което представлява 3.5% от населението на страната. В сравнение с 2022 г. населението на областта намалява с 1 190 души, или с 0.5%.

Мъжете са 110 670 (48.9%), а жените – 115 750 (51.1%), или на 1 000 мъже се падат 1 046 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 59 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта.

Фиг. 1. Възrastова структура на населението към 31.12.2023 година

В края на 2023 г. лицата на 65 и повече навършени години са 54 413, или 24.0% от населението на Софийска област. В сравнение с 2022 г. дялът на населението в тази възрастова група нараства с 0.2 процентни пункта.

Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 28.3%, а на мъжете - 19.6%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

Към 31.12.2023 г. **децата до 15 години в Софийска област са 32 320, или 14.3% от общия брой на населението.**

Към 31.12.2023 г. **общият коефициент на възрастова зависимост¹ в областта е 62.1%**, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст.

¹ Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

Променят се броят и относителният дял на населението **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени² при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2023 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 62 години за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2023 г. е 131 680 души, или 58.2% от населението на Софийска област, като мъжете са 70 532, а жените – 61 148.

Към края на 2023 г. над трудоспособна възраст са 60 130 души, или 26.5%, а под трудоспособна възраст – 34 610 души, или 15.3% от населението на областта.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2023 г. това съотношение е 66.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2023 г. в градовете живеят 136 133 души, или 60.1%, а в селата – 90 287 души, или 39.9% от населението на Софийска област.

Най-голяма по население е община Самоков (33 949) , а най-малка е община Чавдар (1 162). В сравнение с 2022 г. най-много се е увеличило населението в община Копривщица – с 3.3, следвана от община Горна Малина – с 3.1%.

² Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

**НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В СОФИЙСКА ОБЛАСТ ПРЕЗ 2023
ГОДИНА**

1. Население по общини към 31.12.2023 година

Общини	Население към 31.12.2023 година		Прираст на населението	
	брой	%	брой	%
Общо за Софийска област	226420	100.0	-1190	-0.5
Антон	1403	0.6	-21	-1.5
Божурище	9300	4.1	-37.0	-0.4
Ботевград	30478	13.5	-274.0	-0.9
Годеч	4794	2.1	-3.0	-0.1
Горна Малина	6252	2.8	187.0	3.1
Долна баня	4249	1.9	29.0	0.7
Драгоман	4462	2.0	-52.0	-1.2
Елин Пелин	22847	10.1	71.0	0.3
Етрополе	10562	4.7	-89.0	-0.8
Златица	4746	2.1	-80.0	-1.7
Ихтиман	17022	7.5	-150.0	-0.9
Копривщица	1960	0.9	62.0	3.3
Костенец	10679	4.7	-83.0	-0.8
Костинброд	17497	7.7	-61.0	-0.3
Мирково	2241	1.0	-25.0	-1.1
Пирдоп	6991	3.1	-134.0	-1.9
Правец	7024	3.1	15.0	0.2
Самоков	33949	15.0	-226.0	-0.7
Своге	18708	8.3	-194.0	-1.0
Сливница	8644	3.8	-133.0	-1.5
Чавдар	1162	0.5	1.0	0.1
Челопеч	1450	0.6	7.0	0.5

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2023 г. в Софийска област са регистрирани 2 059 родени деца, като от тях **2 043 (99.2%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените се е увеличава с 25 деца, или с 1.2%.

Коефициентът на обща раждаемост³ през 2023 г. е 9.0‰.

³ Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В СОФИЙСКА ОБЛАСТ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Броят на живородените момчета (1 057) е със 71 по-голям от този на живородените момичета (986), или на 1 000 живородени момчета се падат 933 момичета.

В градовете и селата живородени са съответно 1 274 и 769 деца, а коефициентът на раждаемост е 9.3‰ в градовете и 8.5‰ в селата.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в Софийска област, или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението.

Към 31.12.2023 г. броят на жените във фертилна възраст е 42 265, като спрямо предходната година намалява с 1.6%, а спрямо 2012 г. - с 16.4%.

Тоталният коефициент на плодовитост⁴ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2023 г. средният брой живородени деца от една жена е 1.98, като нараства с 0.08 спрямо 2022 година.

През 2023 г. средната възраст на жените при раждане на първо дете е 26.2 години, в сравнение с 2022 г. се е увеличила с 0.2 години.

През 2023 г. броят на извънбрачните раждания е 1 389, или 67.5% от всички раждания. Относителният дял на извънбрачните раждания в селата (68.0%) е по-висок отколкото в градовете (67.1%).

Смъртност

Броят на умрелите лица през 2023 г. е 4 001, а коефициентът на обща смъртност⁵ - 17.6‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 544, или с 12.0%. Нивото на общата смъртност продължава да е високо.

Смъртността сред мъжете (19.4‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (15.9‰). През 2023 г. на 1 000 жени умират 1 160 мъже. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (21.2‰) отколкото в градовете (15.3‰).

Показателят за преждевременна смъртност⁶ през 2023 г. (21.4%) се увеличава спрямо предходната 2022 година (20.4%). В стойностите на

⁴ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година. Тоталният коефициент на плодовитост, изчислен въз основа на фертилният контингент жени, който обхваща жените на възраст 15 - 49 навършени години е преизчислен към 9.05.2024.

⁵ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

⁶ Относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умиралията.

показателя за преждевременна смъртност има разлики при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст под 65 години са 11.3% от всички умрели жени, а стойността на този показател при мъжете е 30.1%.

През 2023 г. в Софийска област са починали 5 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁷ е 2.4‰.

Бракове и разводи

През 2023 г. са регистрирани 715 юридически брака - с 38 по-малко спрямо предходната година, а коефициентът на брачност⁸ е 3.1 ‰.

През 2023 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 33.3 и 36.5 години. Спрямо предходната година средната възраст се увеличава с 0.5 години за мъжете и 6.3 за жените.

За 85.7% от мъжете и 83.6% от жените, сключеният граждански брак през 2023 г. е бил първи.

Броят на разводите през 2023 г. е 251, или с 36 по-малко от регистрираните през 2022 година.

Разводът не е бил първи за 10.0% от жените и 10.8% от мъжете, разтрогнали своите бракове през 2023 година.

Вътрешна миграция

През 2023 г. в преселванията между населените места в Софийска област са участвали 1 442 лица.

От заселилите се в Софийска област лица 3 250 са от населени места в други области в страната и 537 са от населени места в чужбина.

От лицата, които през 2023 г. са избрали за свое ново местоживеее населено място в Софийска област, най-много са тези, преселили се от област София (столица) – 2 396 (63.3%).

Лицата, които са се изселили от Софийска област, са 3 019. От тях 2 641 са се заселили в населено място в друга област в страната и 378 – в чужбина. Най-много са лицата, които са се изселили от Софийска област, за да живеят в област София (столица) – 1 660 (55.0%).

⁷ Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

⁸ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението.

През 2023 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на Софийска област е намаляло с 1958 души.

Намалението на населението, измерено чрез **коефициента на естествения прираст, е минус 8.6‰⁹**.

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в Софийска област оказва и механичният прираст (нетното салдо от външната миграция), който през 2023 г. е положителен - плюс 768 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се в областта.

Механичният прираст в градовете е минус 258, а в селата той е плюс 1026.

⁹ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

1038 София, ул. „Панайот Волов“ № 2, тел. +359 2 9857724, e-mail: SVPetrova@nsi.bg

1038 София, ул. „Панайот Волов“ № 2, тел. +359 2 9857699, e-mail: SIvanova@nsi.bg

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическият регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умираания, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживеее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.